

Otto Olshausen †

W d. 10 stycznia 1922 zmarł w Berlinie w 81 r. życia nestor prehistoryków niemieckich, prof. dr. Otto Olshausen. Był on chemikiem z zawodu i zajęcie to wpłynęło w znacznej mierze na wybór tematów z dziedziny prehistorji, które opracowywał. Porzuciwszy w r. 1880 świetną posadę w jednej z fabryk chemicznych w Westfalji, przeniósł się Olshausen do Berlina i tutaj, przystąpiwszy do Towarzystwa Antropologicznego, wszedł w kontakt z archeologią przedhistoryczną. Od r. 1882 rozpoczyna systematyczne rozkopywania na wyspach Helgoland i Amrum i w związku z spostrzeżeniami tam poczynionymi ogłasza szereg mniejszych lub większych prac w czasopismach berlińskich Verhandl. d. Berl. Anthr. Ges. oraz w Zeitschrift für Ethnologie. Prace te, oparte na szczegółowym wykorzystaniu całej literatury świadczą bardzo dobitnie o jego spostrzegawczości, gruntowności i zmyśle krytycznym i odbijają korzystnie od większości prac innych współczesnych prehistoryków niemieckich. Pierwsza z tych prac, ogłoszona w r. 1883, poświęcona była znaleziskom wyrobów cynowych w grobach („Zinngeräte aus Gräbern“). Inne rozprawy, pokrewnej treści, dotyczą wyrobów rogowych znanych z czasów przedhistorycznych, znalezisk złotych, ozdób z koralu, składu chemicznego i techniki odlewniczej bronzów przeddziejowych,

pierwszego pojawienia się żelaza i sposobów jego eksploatacji, pochodzenia bursztynu i handlu nim. Inne rozprawy Olshausena — to monograficzne opracowania pewnych rodzajów zabytków, np. sprzączek, ostróg, strzemion, pierścieni spiralnych, trąb brązowych (t. zw. „lur”), grzebieni, urn twarzowych i t. d. Prace te do dziś nie straciły całkowicie swej wartości, jakkolwiek częściowo są — rzecz prosta już przestarzałe. Czytelnik polski zna Olshausena choćby z ciekawej jego rozprawki, wplecionej w artykuł Rom. Erzepkiego o „Kurhanie w Grunówku pod Lesznie”, ogłoszony w zesz. IV „Zapisków archeologicznych poznańskich” (w r. 1888). W artykule tym Olshausen m. i. poraz pierwszy przeprowadził podział ornamentów meandrowych na zachodnie „radelkowe”, składające się z punktów, (wykonanych kołkiem zębatym, t. zw. radełkiem) i wschodnie, linjowe (składające się z linji ciągłych), podział, który przejął następnie Kossinna i ogłosił w r. 1907 jako własny — bez podania źródła. Z innych prac zmarłego badacza na uwagę zasługuje praca z r. 1892 o początkach ciałopalenia („Über Leichenverbrennung”) oraz obszerne dzieło p. t. Amrum, wydane na rok przed śmiercią, zawierające sprawozdania z badań własnych na wyspie tej nazwy. Wszystkie swe zbiory, pochodzące z tych poszukiwań, przekazał zmarły jeszcze za życia berlińskiemu Muz. Etnologicznemu.

Olshausen był — obok Tischlera — najwybitniejszym przedstawicielem starszej generacji prehistoryków niemieckich. Nauka nasza wiele mu zawdzięcza i imię jego zachowa we wdzięcznej pamięci.

Poza wymienionemi powyżej badaczami zmarli w r. b. następujący dalsi prehistorycy: